

докт. політ. наук, професор
Агарков Олег Анатолійович,
докт. психології, професор
Пріснякова Людмила Макарівна
докт. мед. наук, професор
Сергієні Олена Віталіївна
докт. псих. наук, професор
Шевяков Олексій Володимирович
*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПРАЦІВНИКА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Навчання у ВНЗ України складається не тільки з формування професійно-важливих компетентностей, що дозволяє підготувати професійного спеціаліста, але із виховання толерантної комунікативної, стресостійкої, соціально-відповідальної особистості, яка зможе протистояти дії стресорів професійної діяльності, та життєвих обставин.

Для встановлення особистісних якостей майбутнього працівника правоохоронних органів було проведене комплексне психологічне дослідження, до якого були включені 100 студентів університету.

Тест А. Ассінгера «Оцінка агресивності у відносинах» виявив у 87% досліджуваних помірну агресивність, що свідчить про їх успішність в життєвих ситуаціях при достатності життєвого честолубства та самовпевненості; у 7% - надмірну агресивність, що супроводжується неврівноваженою поведінкою та жорстокістю по відношенню до інших; у 6% - встановлено надмірне миролюбство, що обумовлено недостатньою впевненістю у власних силах та можливостях.

Тест на визначення стресостійкості особистості свідчить про те, що у 65% досліджуваних вона знаходиться на помірному рівні, у 24% - на високому, та у 11% - нижче середнього рівня, але вище першого – другого, при яких автори тесту вказують на необхідність внесення змін в своє життя.

У комунікативній сфері респонденти мають досить виражену потребу в спілкуванні, але спілкуються переважно з власної ініціативи, якщо випадає опинитися в новому колективі, то швидко знаходять спільну мову, коло спілкування велике, але стосунки переважно поверхові і нетривалі. Існує деяка схильність до непродуманих вчинків і до ризику. У спілкуванні намагаються виглядати просто і природньо, поблажливо ставляться до власних недоліків, однак часто нечутливі до оптимальної дистанції спілкування, до мотивів поведінки оточуючих, можуть бути дещо фамільярні, грубі. При зміні ситуації

намагаються зберігати звичний стиль спілкування. Не демонструють прагнення до лідерства, натомість виявляють певну конформність.

У сфері мислення досліджувані демонструють різні елементи абстрактно-логічного мислення, проте у них існують розбіжності між теоретичними уявленнями і реальністю, на що вказують фактори В і М. Крім того, досліджувані демонструють певну нездатність передбачати наслідки своїх дій, схильні до швидких і не завжди адекватних висновків, у них може виявлятися надмірна критичність в оцінці дій і вчинків оточуючих. Поєднання досить високих значень факторів В (М=6) і М (М^бД) вказує на наявність латентної тривожності. Можна припустити, що не завжди творчий потенціал може бути адекватно і повною мірою ними реалізований. Це створює певне несприятливе тло для виникнення фрустраційної агресії.

Досліджувані не завжди можуть достатньою мірою контролювати свою емоційність. Можливі вияви сентиментальності, нетерплячості, інтуїтивності, залежності, м'якості щодо себе і оточуючих, занепокоєння своїм здоров'ям. Компенсацією внутрішньої м'якості може виступати демонстрована схильність до ризику, яка при досить низькому рівні тривожності може виявлятися як безтурботність, що вказує на деякий інфантизм, про що свідчать порівняно низькі значення за фактором О.

Дані щодо тривожності свідчать про її аутизованість, витісненість (високі значення за факторами В, М і І), про те, що вона має іштяхнпиг>тм -

товариськість, відкритість, сміливість (високі значення за факторами А і Н). При блокуванні або послабленні механізмів контролю тривожність може стати актуальною, що виявляється в імпульсивних, агресивних або аутоагресивних вчинках.

У сфері самоконтролю досліджувані продемонстрували високу міру усвідомлення соціальних вимог і високий рівень розуміння бажаної картини соціальної поведінки. Контроль за своїми поведінковими реакціями досить сильний, однак, він визначається гіперсоціальними установками, що виявляється у прагненні виглядати дисциплінованими, відповідальними, совісними, а також знаходить свій вияв у певній підозрілості, недовірі.

Загалом одержані результати свідчать про те, що в психіці досліджуваних існують певні дестабілізуючі чинники, які контролюються ними достатньою мірою. У випадку зниження самоконтролю, труднощів у міжособистісних стосунках, у кризових ситуаціях ці чинники можуть активізуватися, та призвести до дій у асоціально спрямованому напрямку. У цьому поєднанні факторів переважання неусвідомлюваних форм контролю за афектами слугує основою для виділення фактору потенційної небезпеки.

На вияв агресивної поведінки істотно впливає наявність у людини акцентуованих рис характеру і темпераменту, для чого було використано методу „Акцент 2-90”.

Найвищі значення виявлені у досліджуваних за шкалою гіпертимності

(72,2%). Ця шкала вказує на високу міру життєвої активності, життєлюбство охоронців, на їх певну дратівливість, нестерпність для них повсякденної рутини, на прагнення до нових відчуттів, до зміни обстановки, орієнтацію на моторну та мовну активність.

Крім цього, були одержані досить високі значення за шкалами екзальтованості, демонстративності і педантизму. Це вказує на прагнення охоронців до відгородження себе від життєвих розчарувань шляхом декларації більш легкого, адаптивного стилю поведінки за рахунок егоцентризму. Досить високі значення за шкалою педантизму можуть тлумачитися як прагнення показати себе краще, а також як стримуюче начало для спрямованої назовні енергії афектів, яка переспрямовується всередину, результатом чого можуть стати різні психосоматичні розлади або які-небудь інші аутоагресивні дії.

Результати обстеження свідчать про наближені до межі прихованої акцентуації значення за шкалою застрявання, емотивності і збудливості. Це вказує на наявність у досліджуваних різноспрямованих тенденцій. У частини з них наявні певні стійкі афекти, існує „стрижень” особистості, а іншим притаманна певна м'якість і пов'язані з нею якості, а також подразливість. У сукупності це дає варіант імпульсивності і незлобливої жорстокості.

Аналіз кореляційних плеяд дає змогу виокремити чотири взаємопов'язані фактори, які складають ядро виявлених кореляційних зв'язків. До цих факторів належать: збудливість, завуальована жорстокість щодо людей, негативізм і почуття провини. Крім того, поєднання факторів почуття провини і завуальованої жорстокості вказує на наявність внутрішнього, часто прихованого від стороннього спостерігача агресивного плану.

Найменші значення має шкала тривожності, що вказує на придушення та витіснення цієї якості, на її потенційне зростання в певних кризових ситуаціях. У першу чергу тривожність редукується за рахунок життєвої активності, руху, нових вражень, спілкування, моторної і мовної активності, механізмів адаптації до умов навколишнього середовища. Якщо ж механізми редукції тривоги виявляються неефективними, то її актуалізація призводить до зростання нестійкості психіки, наслідком чого є вихід енергії афектів з-під контролю.

Вияв тих чи інших видів агресії багато в чому пов'язаний з тими чи тими особистісними властивостями, які досліджувалися за допомогою методики Р.Кеттелла.

Різні види агресії мають зворотну кореляцію з фактором С (емоційна стійкість-нестійкість), що вказує на певну залежність проявів агресії від рівня емоційної стійкості особистості, що досить закономірно. Негативна кореляція з почуттям провини ($r = -0,73$) вказує на аутоагресивний, небезпечний потенціал, протистояти якому може тільки досить сильна структура Его.

Відповідно до аналізу результатів дослідження було розроблено корекційну програму стосовно агресивної поведінки досліджуваних.

Метою корекційної програми є комплексна оптимізація психоемоційного стану працівників служб охорони як одного з чинників, що впливають на

агресивну поведінку, їх адаптацію до умов життя, визначення індивідуальних здібностей, орієнтації, спрямованості, кризових зон розвитку учасників, їх навчання адекватним емоційним проявам і навичкам взаємодії. Програма передбачає використання інтенсивних методів оволодіння навчальним матеріалом: ділові, імітаційні, сюжетно-рольові, організаційні ігри, тренінги, практичні заняття в діючому соціумі.

Алексєєнко Ірина Вікторівна –
доктор політичних наук, професор,
зав кафедри міжнародних відносин
та туризму ФСПОУ

Боровенська Анастасія Анатоліївна –
студентка гр. Б-МВ-841, ФСПОУ
*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

КІБЕРТЕРОРИЗМ ЯК ВИКЛИК НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ ДЕРЖАВИ: ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ

Світова спільнота зіткнулася з проблемою створення безпечного глобального інформаційного суспільства задля ефективності протидії кіберзлочинності та кібертероризму. Для комплексного та узгодженого розвитку правового регулювання цього питання важливим фактором є координація зусиль держав міжнародного політичного простору. З огляду на те, що інформаційна злочинність є міжнародною проблемою і має транснаціональний характер, проведення успішного розслідування злочинів та притягнення до відповідальності вимагає від світового товариства єдиного розуміння проблем, узгодження правової бази та розвитку співробітництва в сфері забезпечення інформаційної безпеки та боротьби з кібертероризмом.

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій сприяє налагодженню широкої міжнародної співпраці. Проте окремі досягнення в інформаційній сфері можуть бути використані в цілях, що суперечать підтримці міжнародної безпеки та стратегічної стабільності. Ростуть масштаби кіберзлочинності та кібертероризму [1]. Особливе хвилювання викликає можливість застосування інформаційно-телекомунікаційних технологій для підготовки та здійснення терористичних актів у світі.

Варто зазначити, що правові механізми боротьби зі злочинами в інформаційній сфері були розроблені у декілька етапів, а саме: починаючи з 1970-1980-х рр. на рівні національних законодавств держав, а починаючи з 1990 року - на регіональному та міжнародному. Резолюції, що стосуються протидії кіберзлочинності, були прийняті Генеральною Асамблеєю ООН, СНД,